

könyv
könyvtár
könyvtáros

1993
május

MEGJELENT! MEGJELENT! MEGJELENT! MEGJELENT!

MR. PRODUCER

Színházi Management Kézikönyv

A kiadvány a sikeres amerikai kulturális management tapasztalatait adaptálja a hazai művészeti élet egyre változó viszonyaira.

A könyv számos praktikus mindennapi problémára keresi a választ – a piacutatástól a különféle szerződés-ekig, a szerzői jogoktól a produkciók költségvetésig, a reklám- és PR tevékenységtől a jegyforgalmazásig...

A kiadvány hasznos gyakorlati segítséget nyújt a projektek megvalósításához szükséges pénzüsszeg előterem-

tésének különféle módozataihoz, valamint külön rész foglalkozik a kulturális mecenatúrával a sponsor szem- szögeből.

Magyarországon e tárgyban még nem jelent meg hasonló produkciók szemléletű átfogó színházi kézikönyv! Miután kiadványunk alacsony példányszámban és zártkörű terjesztésben jelenik meg, fontosnak tartjuk, hogy könyvtárakban is hozzáférhető legyen a könyv az érdeklődők számára!

Röviden tehát: könyvünkkel hézagpótló szerepet szeretnénk betölteni a hazai kulturális marketing és management területén!!!

Miután a könyv kizárólag szűk szakmai körben kerül terjesztésre – a korlátozott példányszámra való tekintettel – a megrendeléseket a beérkezés sorrendjében tudjuk figyelembe venni és kielégíteni!

A megrendelőlapot borítékban bérmentesítés nélkül az alábbi címre kérjük feladni:

KÖNYVTÁRELLÁTÓ VÁLLALAT
Budapest, 1391 Pf. 204.

Telefonon érdeklődni: (1) 131-2394

MR. PRODUCER
Színházi Management Kézikönyv

MEGRENDELŐ

Megrendelő neve:

Címe:

.....
Megrendelem a MR. PRODUCER Színházi Management Kézikönyvet
1380,- Ft-os árán, melyet szállításkor
nyugta ellenében a kézbesítőnek fizetek.

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

1993. május

Tartalom

Könyvtárpolitika

- Bereczky László–Vajda Kornél:** A polgári társadalom könyvtári programjáról.
Beszélgetés **Mádl Ferenc** miniszterrel 3
- Közalkalmazotti törvény, képesítés, képzés. Két tanácskozásról 13
- Könyvtárosképzés felsőfokon. Interjú **Darányi Sándorral**, az ELTE oktatójával (S. L.) 18

Műhelykérdések

- Horváth Zoltánné:** ETO és tárgyszó: ellentét helyett együttműködést! 22
- Kuruc Imréné:** Előkészületek az MSZ 3432-1 Bibliográfiai leírás. Könyvek c. szabvány revíziós munkálataira 28
- Lux Zoltán:** TextLib integrált könyvtári alkalmazási célrendszer 30
- Kovács Ilona:** Hungarikakutatás új feltételek között 37

Könyvtári élet

- Megbízott főigazgató az OSZK élén 39
- Kovács Emőke:** Könyvtári foglalkozás idős emberekkel 39
- Hucskóné Kovács Mária:** Egy szakmai műhely története 45
- Magyar Books in Print – a könyvtárellátás alternatívája? (P. Gy.) 47
- Mezei György:** Aki kilépett Óvár bűvköréből. Interjú **Tuba Lászlóval**, a Győri Kisfaludy Károly Könyvtár új igazgatójával 50
- A KIK állásfoglalása a *Könyv, Könyvtár, Könyvtárostról* 52

Extra Hungariam

- Georg Franz Kaltwasser:** Régi könyvek és új médiák II. 54

Perszonália

- Poprády Géza:** Juhász Gyula 1930–1993 59
- Kastaly Beatrix:** Megjelent 61

- Holmi* 62

Lapunk e számában Szabadi Zoltán műveiből válogattunk

From the contents

On the library programme of civil society. Conversation with the Minister of Culture, Ferenc Mádl (3);
Higher education for librarianship. Interview with Sándor Darányi (18);
Zoltán Lux: TextLib – an integrated library software (30);
Géza Poprády: Gyula Juhász 1930–1993. An obituary of the Director General of the National Széchényi Library (59).

Cikkeink szerzői

Bereczky László, a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros főszerkesztője; *Horváth Zoltánné*, az OSZK osztályvezetője; *Hucskóné Kovács Mária*, az FSZEK XXI/3. kerületi fiókkönyvtár vezetője; *Kaltwasser, Georg Franz*, a Bajor Állami Könyvtár igazgatója; *Kastaly Beatrix*, az OSZK osztályvezetője; *Kovács Emőke*, az OSZK KMK osztályvezetője; *Kovács Iлона*, az OSZK osztályvezetője; *Kuruc Imréné*, a Magyar Szabványügyi Hivatal munkatársa; *Lux Zoltán*, az InfoKer munkatársa; *Mezei György*, a Győri Városi Könyvtár ny. igazgatója; *Pogány György*, az MTA Zenetudományi Intézet könyvtárának munkatársa; *Poprády Géza*, az OSZK mb. főigazgatója; *Vajda Kornél*, a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros munkatársa

Szerkesztőbizottság
Poprády Géza elnök,
Domsa Károlyné, Maurer Péter,
Sóron László, Tóthné Környei Márta

A szerkesztőség tagjai:
Bereczky László főszerkesztő,
Bajai Mária tervezőszerkesztő,
Vajda Kornél olvasószerkesztő

A szerkesztőség címe: 1134 Bp., Váci út 19. – Telefon: 131-2992/120

Felelős kiadó: Maróti Istvánné igazgató

Készült az ETO-Print Nyomdaipari Kft.-ben

Felelős vezető: Balogh Mihály ügyvezető igazgató

Lapunk megjelenéséhez támogatást kaptunk a Művelődési és Közoktatási Minisztériumtól, az Országos Széchényi Könyvtártól, a Magyar Könyvtárosok Egyesületétől, a Könyvtári és Informatikai Kamarától, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeumtól, a Magyar Hitelbank „Táncsics Mihály” Alapítványától

Terjeszti a Könyvtárellátó Vállalat

Előfizetési díj 1 évre 1488, 1/2 évre 744 forint. Egy szám ára 124 forint

HU-ISSN 1216-6804

A polgári társadalom könyvtári programjáról

Beszélgetés Mádl Ferenc miniszterrel

Amint azt minden tévé néző, újságolvasó jól tudja, idén a Művelődési és Közoktatási Minisztérium élén (is) miniszterváltás történt. A tárca élén dr. Mádl Ferenc, nemzetközi hírű jogtudós, akadémikus, tanszékvezető egyetemi tanár áll, akit – természetesen – igyekeztünk azonnal felkeresni, hogy a könyvtárüggyel kapcsolatos kérdéseinket feltehessük neki. Csekély reményeink voltak az új miniszter fogadókészségét illetően. Az igazság az, hogy csaknem évtizedes próbálkozásaink során legfeljebb is államtitkárig (miniszterhelyettesig) jutottunk el a könyvtárosság képviselőjében. Hogy Mádl Ferenc szinte azonnal, és elbűvölő kedvességgel rendelkezésünkre állt, őszintén meghatott minket. A miniszter úr – e tárca átvételének sűrű bonyodalmai után közvetlenül – magnónk elé állt, és megválaszolta – bizony meglehetősen hosszadalmas, szerteágazó kérdéseinket. Igyekeztünk meglehetősen sokat és sokfélét kérdezni, az alkalom valóban egyedülálló volt. A miniszter úr természetesen szerénykedett. Azt mondta, elsősorban azért örül kérdéseinknek, mert ezek kapcsán módja nyílt igazán elmélyülni a könyvtárügy szövevényes és – ő mondta – alapvető fontosságú – problémáiban. Hozzátette azt is, hogy nemigen boldogult volna kérdéseinkkel, ha nem áll

rendelkezéseire egy olyannyira megbízható könyvtári osztály. Elismerését fejezte ki Bodó Sándor főosztályvezető és Sóron László osztályvezető iránt, akiknek segítségével komolyan elmélyülhetett a terület problematikájában. Mi viszont meghatódtunk, hogy a miniszter szakított ránk időt, energiát és koncentrációt, hogy a könyvtárügy kérdéseivel foglalkozzon, kimerítő válaszokat adjon egy könyvtári lap munkatársainak. Köszönjük a lehetőséget és hozzuk a beszélgetést.

– Bizonyára nem véletlen, hogy 1993-ban – a szokott filosz helyett – éppen egy nemzetközi hírű jogászt ültettek a kultuszminiszteri székbe, hiszen a művelődés- és oktatásügy törvényi rendezése van éppen napirenden. A könyvtárosokat mind a két törvény közvetlenül érinti. Az oktatásügyben el szeretnénk érni annak a jogi megfogalmazását, hogy az alapkortól az egyetemig könyvtárközpontú legyen az oktatás, a művelődésügy terén pedig napirenden van a könyvtári törvény megfogalmazása és elfogadtatása. Mit várhatnak a könyvtárosok a jogi rendezéstől?

– Az alap-, közép- és felsőfokú oktatás elképzelhetetlen tájékozódni tudó tanulók, hallgatók és az ismeretszerzéshez (tanulás, művelődés, szakmakövetés, tudományos kutatás stb.) szükséges dokumentumokat rendelkezésre bocsátó könyvtár nélkül. Természetes tehát, hogy minden oktatási intézménynek része kell legyen a könyvtár, mely szakmai kapcsolata révén (hazai és külföldi könyvtárközi kölcsönzés, másolatszolgáltatás, információszolgáltatás stb.) képes a tanulók, hallgatók, tanárok, oktatók szakirodalmi igényeit is kielégíteni.

A demokratikus társadalmi igényeknek (információhoz való szabad hozzáférés stb.), a korszerű kommunikációs lehetőségeknek és ezek alkalmazásával lehetővé váló nemzetközi kapcsolatoknak (a magyar tudományos, műszaki információk bekerülése a világ szellemi vérkeringésébe), a racionális szervezési módszereknek (kevesebb, de ütőképesebb országos hatókörű szakkönyvtár fenntartása, országos koordináció a fejlesztésekben, az országos érdekű adatbázis építésekben, állománygyarapításban stb.) figyelembevételével készül a könyvtári törvény. A jogi rendezés a könyvtárak között kialakult együttműködésre építve garantálja az állam által fenntartott könyvtárak, a magyar könyvtári-szakirodalmi rendszer működését és fejlesztését, s támogatja a művelődésben szerepet vállaló szervezeteket.

– A nemzetközi jog nagyhírű tudoraként minden bizonnyal nagy jelentőséget tulajdonít a nemzetközi kapcsolatoknak, együttműködésnek a könyvtárügy területén is. Az információáramlás csatornáinak kiépítése a jelen és a közeljövő fontos feladata nemcsak kulturális, hanem gazdasági szempontból is. Milyen perspektívákat lát miniszter úr ebben a vonatkozásban?

– Az információáramlás csatornáinak kiépítése, a kor követelményeinek megfelelő számítógépes könyvtári hálózat megteremtése, mely képes részt venni az európai integrációs folyamatokban, valóban sürgető feladat. Az oktatási reform megvalósításához elengedhetetlen könyvtári-információs hálózat terve – hazai és külföldi szakértők bevonásával, a könyvtáros szakma széleskörű részvételével – az MKM-ben elkészült. Világbanki kölcsön felvételével és hazai források bevonásával reményünk szerint 1994-ben megkezdődik az 5 éves fejlesztési program.

Az ország nagy könyvtáraiban rendelkezésre áll az a szellemi kapacitás, ami garantálja a nagyszabású terv megvalósítását. Bizonyítják ezt a nehéz gazdasági helyzetben éveken ezelőtt megvalósult részfejlesztések, a hazai szakértők nemzetközi elismertsége, s a külföldi számítógépes rendszerek használatában kialakult jártasságok. Ugyanakkor az 5 éves fejlesztési program egyik részeleme a megvalósításhoz szükséges képzés formájának, tartalmának, szintjének kidolgozása. A munka melletti képzés oktatási rendszerben történő megszervezése.

– Ez átvezet a könyvtárosképzés területére. Hazánkban jelenleg öt főiskolán és

két egyetemen képeznek könyvtárosokat. Mennyiségi szempontból ez elegendőnek tűnik, de nagy kérdés, hogy tartalmilag kielégítő-e. Ugyanis bizonyos szakadékokat érzünk a könyvtárak szakemberigénye és a képzés tartalma között. Úgy gondoljuk, szükség lenne a képzést az igényekhez igazítani. Milyen lehetőséget lát erre a miniszter úr?

– A hagyományos könyvtárosképzésbe be kell épülnie az informatikai és a menedzsment, marketing képzésnek. A felsőoktatási intézmények autonómiáját is figyelembe véve a korszerű át- és továbbképzési program oktatási intézményekbe való telepítésével, neves külföldi vendégprofesszorok alkalmazásával, reményeink szerint elérhető a könyvtárosképzés tartalmának korszerűsödése. Ugyanakkor nagy reményeket fűzünk a Magyar Könyvtáros Egyesület által működtetett, könyvtárosképzéssel foglalkozó bizottság munkájához is, mely a közép-, a főiskolai, az egyetemi és a posztgraduális képzési szintek tartalmi egymásraépülésének kimunkálásán fáradozik. A tartalmi kérdésekkel párhuzamosan felülvizsgálatra szorul a szakpárosítás és a hallgatói létszám kérdése is.

Alapvető fontosságú, hogy a képző intézmények a könyvtárak mai igényeinek megfelelően felkészített szakembereket bocsássonak ki. A könyvtári feladatokra általánosan felkészítő stúdiumok mellett a főiskolákon a gyakorlati képzésre, az egyetemeken pedig a vezetési és az elméleti ismeretek elmélyítésére nagyobb lehetőséget kellene adni a hallgatóknak. Hasznos lenne, ha a nagy tapasztalattal, gyakorlattal rendelkező szakemberek a jelenleginél nagyobb arányban kapcsolódnának be a felsőoktatásba. A képzés múltját némi kritikával kell illetnünk, mert túl sok helyen, sokszor a szükséges feltételek nélkül szerveztek a felsőoktatásban könyvtárosképzést. Ennek következtében ma a pályán lévő könyvtárosok felkészültsége igen tarka képet mutat, ami semmiképpen sem segíti elő az egységes szakmakép kedvező fejlődését, és ez bizony a szakmán belül nemegyszer súlyos belső feszültségekkel jár. Mint azt jól tudják, ma 2 egyetemen (ELTE, KLTE) és 5 főiskolán folyik könyvtárosképzés. Ez ma Magyarországon elégségesnek tűnik. A célunk az, hogy ezeket minden tekintetben megerősítsük. A szakmának nagyobb figyelmet kellene fordítania a posztgraduális képzésre és a tudományos fokozattal rendelkezők számának növelésére.

Nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy a képzési igények kielégítésének legrugalmasabb formája a szakmai továbbképzés, amit minden központi feladatot ellátó könyvtárnak – mindenekelőtt a szakmai minőség szempontjából húzóerőt jelentő nemzeti könyvtárnak – legfontosabb kötelezettségei között kell számon tartania.

A képzés feladatainak számonkérése mellett, a képzés dolgainak rendezéséhez, feltétlenül szükséges a világos szakmasztruktúra megrajzolása. Milyen szinten, milyen ismeretanyaggal felkészített könyvtárosokra van szükség?

– *Jogi vonatkozása is van a nemzetiségi könyvtárügy fejlesztésének. A készülő nemzetiségi, kisebbségi törvényt modellértékűnek szánják alkotói. Elfogadása után nagy feladatok hárulnak a könyvtárügyre is, a kisebbségek könyvvvel, irodalommal való ellátása terén hazánkban, s ennek a másik oldala: maximális segítséget nyújtani a határokon túli magyar könyvtárak fejlesztéséhez. Miniszter úr milyen feladatokat lát e téren? Lesz-e ezekhez kellő anyagi háttér?*

– A művelődési tárcának természetesen két vonatkozást kell szem előtt tartania. Az egyik, hogy a hazai kisebbség szervezett könyvtári ellátása több mint két évtizedes múltra tekint vissza, amelynek fontos tartalmi és minőségi eredményei vannak. (A lakóhelyi nyilvános könyvtárak hálózatában szinte minden nemzetiséglakta településen létezik önálló könyvgyűjtemény vagy letét, s igen nehéz körülmények között megoldottuk e gyűjtemények folyamatos gyarapítását is. Másrészt a majd elfogandó nemzetiségi törvénynek a kulturális autonómiá-

ra vonatkozó előírásait maximálisan tiszteletben kell tartani. Az állam nem kívánja befolyásolni a nemzetiségeket saját kulturális életük megszervezésében. Minden nemzetiség igényeinek megfelelő könyvtári ellátást alakíthat ki magának. A könyvtárak működésének legtermészetesebb helye lehet a nemzetiségi kulturális egyesület, vagy vallási felekezet. Ahol ezek a szervezetek hiánytalanul gondoskodnak az ellátásról, ott az állam csak támogatóként jelenhet meg. A kisebb településeken, ahol a nemzetiség szórványokban él, s az önszerveződésben nincs elegendő erő a saját kulturális szervezet fenntartására, ott a nemzetiségek olvasási kultúrájának gondozója és felelőse továbbra is az önkormányzati nyilvános könyvtár vagy az iskolai könyvtár kell hogy legyen. A nemzetiségek olvasási kultúrájának alakításában az iskolai könyvtárak rendkívül fontos szerepet töltenek be, ezért a nemzetiségi anyanyelvű oktatás könyvtári feltételeinek megteremtéséről az eddiginél lényegesen jobban kell gondoskodnunk. Az előzőekből következően a nemzetiségi könyvtárosok legfontosabb feladata a nemzetiségi iskolákban hozzáférhetővé tenni azokat a könyveket – és egyéb dokumentumokat –, amelyek segítik az iskolai oktató munkát, illetve az életkornak megfelelően – ideális esetben a családdal közösen – elmélyítik az anyanyelvi ismereteket.

Azt hiszem, minden szerénytelenség nélkül mondhatom, a könyvtáros társadalom és a minisztérium rendkívül sokat tett a határokon túli magyar kisebbség könyvtári ellátásának javítására. Nincs tudomásom arról, hogy azt a sok törődést, amit a könyvtárosok ennek érdekében tettek, eddig valaki is nyilvánosan megköszönte volna, ezért engedjék meg, hogy most mindenért elismerésemet fejezzem ki. Azt gondolom, hogy a támogatás legfontosabb formái kialakultak (alapítványok, központi költségvetési alapok, intézményközi kapcsolatok stb.), életben tartásuk, kondícióik javítása most a feladatunk.

Az MKM-nek a gyakorlati segítség mellett a kulturális diplomácia területén is sokoldalú tennivalói vannak.

– Az országos érdekű könyvtári intézmények és szolgáltatások központi fenntartásán túl sikerül-e egy olyan központi könyvtári alapot létrehozni, amely támogatást nyújt azoknak a könyvtáraknak, amelyek szerepet vállalnak az országos könyvtári rendszer működésében?

– A központi alapok létrehozásának törvényekben szabályozott feltételei vannak. Ezen túl az alap tényleges összegének meghatározásában döntő szerepet játszik az ország költségvetési helyzete, tehát összességében csak éves költségvetési törvényben lehet meghatározni. A már meglévő központi forrásokban is látok lehetőséget könyvtári feladatok támogatására. Ezek közül kiemelhetem a Nemzeti Kulturális Alapot, amelyről a közelmúltban fogadott el törvényt az Országgyűlés. Hangsúlyoznom kell azonban, hogy egy központi alap létesítését meg kell előznie valamilyen könyvtárpolitikai döntésnek, amelyből nyilvánvalóvá válik az alap célja és működési rendje. A Központi Alapnak véleményem szerint feltétlenül országos könyvtárpolitikai célokat kell szolgálnia, alapvetően a fejlesztéseket, a rendszerszerű együttműködéseknek kell segítenie, az országos méretben szolgáltatni képes könyvtárakat kell támogatnia. Semmiképpen sem vállalkozhat arra, hogy napi működési gondokat szüntessen meg. A könyvtárpolitikának és a könyvtári jogszabályalkotásnak teljesen világossá és egyértelművé kell tennie, hogy a különböző könyvtárfenntartóknak (önkormányzatoknak, kormányzati szerveknek, civil szerveződéseknek stb.) mi a felelőssége az általa ellátandókkal szemben. A kormányzat azért vállalhat felelősséget, hogy egy racionálisan működő alapellátást garantáljon az ország lakosságának, illetve megteremtse a szakirodalmi információs rendszer működéséhez szükséges feltételeket. Az alapellátás garantálásába a lakóhelyi nyilvános könyvtári ellátáson

túl beleértem az oktatási rendszer könyvtárait is, amelyeknek szakmai és működési szabályozását az oktatási rendszer törvényeiben kell megjeleníteni. A modern könyvtári rendszer nem nélkülözheti a civil társadalom közvetlen részvételét a könyvtári feladatok megoldásában.

Tudatában vagyok annak, hogy a könyvtári rendszer működését alapvetően 15-20 évvel ezelőtti jogszabályok határozzák meg, amelyeket az utóbbi évek jogalkotása során számtalanszor módosítani kellett, ezért ma már nem nevezhető koherens szabályozásnak. Az új könyvtári törvény megalkotása – amelyre reményeink szerint még ebben az évben, vagy a jövő év elején sor kerül – lehetőséget ad a könyvtáros szakmának arra, hogy tapasztalatait összegezve tevőlegesen hozzájáruljon egy korszerű szabályozáshoz. Meggyőződésem szerint ez a törvény a nemzeti könyvtári feladatok számbavétele mellett megteremti egy európai horizontú könyvtári együttműködés alapjait is.

- A közeljövő feladata a komplex könyvtárpolitika irányelveinek és ezek megvalósíthatóságának, finanszírozásának kidolgozása, figyelemmel a társadalmi, politikai, jogszabályi és gazdasági környezetre, de az elvárásokra is. Kérdés, hogy az országos könyvtári rendszer működtetéséből mit vállal magára az országgyűlés, a kormány, és mit kénytelen a helyi erőforrásokra bízni?

- Az új helyzetnek megfelelő könyvtárpolitikai irányelvek hiánya valóban nagy gond, de úgy vélem, ezt most nem lehet mulasztásként felfogni. A magyar könyvtári rendszernek jelentős modernizációs tartalékai vannak. Ezen azt értem, hogyha korlátok között is, de a magyar könyvtárakban a hatvanas évek végétől fellelhetők a modern polgári könyvtárügy törekvései. A könyvtárosok döntő többségének nem kellett a rendszerváltást szégyenkezve átélnie. A könyvtárakban – különösen a szakkönyvtárakban – a világ fontos szakirodalma elérhető volt, a nemzetközi szolgáltatási együttműködést nagyon kevés kötöttség zavarta stb. A legnagyobb lemaradást a modern technikában látom, de ennek nemcsak belső okai vannak, ezt az adott időszakban a legkorszerűbb könyvtárpolitikai elvekkel sem lehetett volna megszüntetni.

Ez a múlt, de most már el kell kezdenünk a kormányzati szintű könyvtári-szakirodalmi információs politika alapjait lerakni. Úgy gondolom, hogy jelenlegi kettős pozícióm – a Tudománypolitikai Bizottság és a kultusz tárca – kedvező adottságokat jelent a feladathoz.

Nem kívánom elhárítani magamtól a felelősséget, de utalnom kell arra is, hogy a feladat a könyvtáros szakma igen aktív részvétele nélkül megvalósíthatatlan. Az alapkérdéseket jól felkészült szakértői csoportoknak kell kidolgozni, mert enélkül nem lehet magas szintű döntéseket hozni.

- Fontos kérdés a szakszervezeti könyvtárak ügye. Egyetlen helyes megoldásnak látszik, ha a szakszervezeti könyvtári hálózat beleolvad a helyhatósági könyvtári hálózatba, de itt is felvetődik a finanszírozás kérdése. Vajon az érdekelt vállalatok milyen mértékben vállalják magukra a többletköltség fedezését?

- A minisztérium és a kormányzat a könyvtári ellátásban elsősorban a garanciális kérdésekben illetékes. Tiszteletben tartja minden szervezet jogát saját kulturális tevékenységének alakításában. A kérdés ma az, hogy e könyvtári ellátás milyen állami támogatással működjön. Nem látom időszerűnek azt, hogy a munkáltatókat – a Munka Törvénykönyvében foglaltakon túl – a könyvtári törvényben könyvtári szolgáltatásra kötelezzük. Így a vállalatok saját elhatározása dönti csak el a költségek vállalásának mértékét. Természetesen a nyilvános központi alapok pályázatainak a munkahelyi könyvtárak is egyenrangú pályázóként részt vehetnek.

Óvakodnék attól, hogy egyetlen helyes megoldás mellett kötelezzem el magam. A munkahelyi (szakszervezeti) könyvtárak képviselőivel, fenntartóival az

állami szervek nem tárgyalhatnak hatalmi pozícióból, nem avatkozhatnak be belső ügyeikbe. Az állam és tapasztalataim szerint az önkormányzatok is nyitottak az együttműködésre. Ez persze azt is jelenti, diktátumot a másik oldaltól sem fogadunk el, két egyenrangú félnek kell megállapodnia a lehetséges közös dolgokban.

– *Ragaszkodnunk kell-e a könyvtári szolgáltatások ingyenességéhez?*

– Ismereteim szerint a kérdésben a világon mindenütt széleskörű vita folyik, amelyben nemcsak a fenntartók, de a könyvtárosok sincsenek egységes véleményen. A probléma gyökerét abban látom, hogy legelőször a közpénzek felhasználásának elveit kell tisztázni. Nyilvánvalóvá kell tenni a törvényalkotás folyamatában, hogy törvény által előírt közszolgáltatáshoz milyen költségvetési fedezet áll rendelkezésre. A szolgáltatást igénybe vevő állampolgárnak pontosan tudnia kell, hogy mit kaphat meg ingyenesen, s mi az, amiért fizetnie kell. Természetesnek tűnik, hogy az ingyenesség körébe azok az alapszolgáltatások kerülhetnek, amelyek iránt általános (tömeges) igény jelentkezik, amelyek hozzátartoznak a lakosság mindennapi kulturális igényeihez. Ezen szolgáltatások esetében elégíthetők ki ugyanis a közpénzek felhasználásához kötődő alapvető kritériumok:

1. A pénzek felhasználása során ne jelenhessen meg a kivételezettség.

2. A forrásokat gondosan használják fel.

A rétegigények költségeit – legyenek ezek az igények társadalmi szempontból bármennyire jogosak és indokolhatóak – a felhasználói rétegeknek részben vagy egészben vállalniuk kell.

Természetesen más elbírálás alá esnek a rendszer modernizációjához kötődő új szolgáltatások költségei. Ezek ingyenességét a bevezetés időszakában el kell fogadni.

– *Miniszter úr! Vannak alapvető értékpreferenciák. A kultúra területén elképzelhető egy olyan szisztéma, hogy az alapvető, kvázi állampolgári jogon járó szolgáltatás az oktatás és a könyvtári ellátás. Minden más, színház stb. más kategóriába tartozik. Egyetért-e egy ilyen elképzeléssel? Ha nem, milyen az Ön hierarchiája?*

– Az értékpreferenciára vonatkozó kérdésben csupa két pólusú választási lehetőséget kínálnak fel. Azt hiszem, végzetes hiba lenne a kultúra rendkívül sokszínű, rejtett szövetét így leegyszerűsíteni. A kultúra megjelenésének sokféleségében én az igények sokféleségét látom mindenekelőtt, hiszen amikor egy állampolgár kulturális intézmények szolgáltatásait igénybe veszi – vagy éppen maga hozza létre azokat –, nem a deklarált állampolgári joggal él, hanem önmaga és környezete épülését szolgálja. Az emberek döntő többsége az Önök által említett – és nem említett – kategóriák között – tapasztalataim szerint – a legnagyobb természetességgel mozog, él a kulturális rendszer intézményei által biztosított szolgáltatásokkal. Joggal feltételezhetjük, hogy a hierarchia nemcsak kívül van, hanem bennünk is.

– *A szellemi élet számára a könyvtár- és információügy olyasféle, mint az ipar számára az energiaellátás – szokták mondani. Egyetért-e ezzel? Tudja-e ezt a koncepciót képviselni a kormányban?*

– Amit ebben a kérdésben meggyőződéssel képviselek, az az, hogy a könyvtári és az információs rendszer fejlesztése nélkül a gazdasági és a szellemi élet – minden bizonnyal a köznapi élet is – nem tud előrelépni. A könyvtári és információs ellátás kérdésében nem látok lényeges különbséget a három terület között. Nagyon valószínű, hogy a szellemi élet aktívabb használója a szolgáltatásoknak, de törekvésünk nem lehet más, mint az, hogy a gazdasági életben és a köznapi életben is az információval való gazdálkodás mind nagyobb teret

kapjon. Tisztában kell lennünk azzal, hogy Magyarország a legkorszerűbb információkat a világcipacról szerzi be, tehát nem mindegy számunkra, hogy információs rendszerünk képes-e ezen a piacon hatékonyan vásárolni, illetve a megvásárolt információs terméket gyorsan, célszerűen a magyar felhasználóhoz eljuttatni. Meg vagyok győződve arról, hogy az ország sikereiben az információs rendszernek kiemelkedő szerepe van.

– *Az OMFB szerepét, Pungor Ernő szerepét hogyan látja ebben a kérdésben? Beszéltek már egymással ilyesmiről?*

– Tudom, hogy a Művelődési és Közoktatási Minisztérium és az OMFB kapcsolatai a könyvtári-információs rendszer dolgaiban jelenleg nincsenek azonos szinten, amire pedig szükség lenne. Ezen feltétlenül változtatni kell, úgy, hogy a két szervezet megtalálja a könyvtári és informatikai rendszer működtetésében a közös feladatokat. Mindenekelőtt annak szükségességére szeretnék utalni, hogy a fejlesztési feladatokat közösen kell kidolgozni és lehetőség szerint kormány szinten elfogadtatni. Világossá kell tenni azokat a különbségeket is, amelyek a könyvtári ellátás, illetve az információs ipar területén ténylegesen megvannak. Az utóbbiban számomra egyértelmű az OMFB illetékessége.

– *Mit várna el a könyvtáraktól, könyvtárosoktól? Milyen kezdeményezést, milyen típusú magatartást, milyen „hozzáállást”?*

– El kell ismerni, hogy a könyvtárak ma igen nehéz és válságos helyzetben vannak – és itt nem elsősorban a nehéz anyagi helyzetre gondolok, hanem ennél talán fontosabbra. Az információs társadalom előszele elérte Magyarországot is, és az új helyzetben a könyvtáraknak tisztázni kell helyüket, szerepüket. A könyvtárost ebből közvetlenül a szakismeret változása érinti. Úgy gondolom, hogy az elvárható könyvtárosi magatartást a használók igényeikkel, használati szokásaikkal nap mint nap a gyakorlatban megfogalmazzák. Amit én kiemelnék: az elsősorban a változás iránti fogékonyság szükségessége. Meg kell tanulni minden könyvtárosnak azt, hogyan kell az új igények szerint használni a könyvtárakban felhalmozódott értékeket, hogyan kell integrálni a többé-kevésbé rossz feltételek között lévő könyvtárakba az új típusú dokumentumokat, az állandóan megújuló szolgáltatásokat. Ismerve, hogy a könyvtárhasználók többsége a fiatal

generáció tagja, egyáltalán nem irigylem a könyvtárosokat, hogy a technikai vívmányok iránt rendkívül érdeklődő fiatalokkal kell versenyt futniuk, és ebben a versenyben a könyvtárosnak legalább egy lépéssel illik előbb járnia.

Bizonyos vagyok abban, hogy a modern számítógépes technika a magyar könyvtárakban is egyre nagyobb teret kap. A könyvtárosoknak igen nagy a felelőssége abban, hogy ezt a káprázatos lehetőséget egy jól működő könyvtári rendszer létrehozására használják fel.

– Mit várna el saját (könyvtári) apparátusától, könyvtári osztályától? Mi lenne a dolguk az Ön minisztériumában?

– Az előzőekben sokat beszéltünk arról, hogy a könyvtári rendszer milyen bonyolult, feladatai mennyire összetettek és mindezzel szemben a minisztérium szervezetében egy viszonylag kis osztály áll. Mivel a létszám bővítésére nincs lehetőség, a minisztériumnak igen racionálisan végig kell gondolnia, hogy a könyvtári rendszer irányításának mely feladataival foglalkozik közvetlenül és melyeket ad át szakmai szervezeteknek. Úgy gondolom, hogy a könyvtári feladatok igen nagy mértékben sztenderdizálhatók, ezért a könyvtáros szakmában elemi érdek az együttműködés. Ennek értelmében a megoldható feladatok döntő többsége szakmai testületekre és szervezetekre bízható. A minisztérium feladatkörében kell megtartani természetesen a könyvtári jogszabályalkotást, de itt nagyon ügyelni kell arra, hogy semmilyen túlszabályozás ne következzen be. A nagyobb állami fejlesztési feladatok előkészítése és útjára indítása is minisztériumi feladat. A Könyvtári osztály munkatársaitól mindenekelőtt azt várom el, hogy nagyon sokoldalú kapcsolatot építsenek ki a különböző könyvtár-fenntartókkal és szakmai szervezetekkel, támaszkodjanak azok tapasztalataira.

– Tud-e arról, hogy a választások alkalmából, azokra kihagyva készülne valamilyen koalíciós vagy MDF-es könyvtári program?

– Véleményem szerint a minisztériumnak ma a legfontosabb feladata, hogy a polgári társadalom könyvtári programját kidolgozza, és segítse annak megvalósulását. Nincsenek kétségeim azt illetően, hogy a program jó megfogalmazása esetén ezek tartósan fennmaradnak. Azt gondolom, hogy a Művelődési és Közoktatási Minisztériumnak, ezen belül a könyvtári ügyért felelős szervezeti egységeknek szakértői feladataik vannak. A döntést hozóknak szakmailag megalapozott választási lehetőséget kell felkínálniuk, másrészt mint köztisztviselőknek örködniük kell a rendszer működésének törvényességén.

– Angliában a szegény önkormányzatok – az egészségügyi és szociális célok előtérbe helyezésével – lényegesen korlátozzák a könyvtári kiadásokat: bezárnak könyvtárakat, csökkentik a nyitvatartási időt és a vásárolt könyvek mennyiségét. Nálunk is fenyeget ilyen veszély, mit tud tenni ennek elhárítására a kormányzat?

– A világon mindenütt, ahol recesszió van, a kormányzati és az önkormányzati szervek szembekerülnek azzal a dilemmával, hogy valamely területek kiadásait csökkenteni kell. Ez olyan törvényszerűség, ami alól Magyarország sem kivétel. Jelenleg olyan helyzetben vagyunk, hogy a könyvtár-fenntartók többségénél még nem alakult ki szabályos gazdálkodási rend. Ebből a szempontból különösen érdekesek az önkormányzatok, amelyek keresik helyüket a kulturális intézmények fenntartásának kérdéseiben. Minden probléma ellenére róluk azt kell mondani, hogy nem bizonyultak rossz könyvtár-fenntartóknak, a lakóhelyeken alig csökkent a könyvtárak száma. Veszélyeztetett helyzetben szinte kizárólag olyan települések könyvtárai vannak, ahol a kis lélekszám utáni fejkvóta nem teremti meg a könyvtár-fenntartás minimális feltételeit sem.

A magyar könyvtári rendszert jelentősebb veszteség a vállalati és intézeti szakkönyvtárak vonatkozásában érte. Nem szabad azonban elfeledkeznünk arról, hogy a gazdasági területen e rendkívül rövid idő alatt igen radikális változá-

sok mentek végbe. Az a könyvtári rendszer, amely itt összeomlott, az a korábbi gazdasági struktúrára épült ki. A könyvtárak finanszírozási kérdései a rendszer-váltás óta teljesen helyi kérdéssé váltak. Az, hogy egy könyvtár milyen forrásokhoz jut, helyi alku kérdése, ezt a korábbi központi beavatkozással szemben mindenképpen pozitívumként kell kiemelni. A központi költségvetés kizárólag néhány nagy intézmény működését határozza meg, igaz, hogy ezek szerepe kihat az egész könyvtári rendszerre. Az MKM dolgozik olyan javaslaton, amely nagy intézményekben a működés stabilitását megőrizné. Reméljük, munkánk eredményt hoz.

- Bizonyára ismeri a Könyvtárellátó Vállalat működését, tud szolgáltatásairól, jelentőségéről. A privatizációs törvény értelmében a Vállalatnak át kell alakulnia. Van-e lehetőség arra, hogy non-profit vállalat legyen belőle? Megoldható-e, hogy nyerteségét, amelyet természetesen megtermel, visszaforgathassa a könyvtárügybe, amint sem Rt-ként, sem Kft-ként nem engedhetne meg magának?

- Nem túlzás azt mondani, hogy a minisztérium az utóbbi két évben igen nagy figyelmet szentelt a könyvtári ellátás fenntartására és korszerűsítésére. Igen nehéz helyzetben vállaltuk, hogy megteremtjük az önálló Könyvtárellátó Vállalat működési feltételeit. Az első év tapasztalata azt bizonyítja, hogy eredményesen dolgozó vállalat jött létre, amely reméljük már a jelentkező versenyhelyzetben is talpon marad. Folyamatban van a vállalat non-profit vagy közalapítványi vállalattá alakítása. Amikor a további lépésekhez szükséges feltételek biztosítva lesznek, a könyvtári szakmai szervezetekkel együttműködve előkészítjük a vállalat átalakítását.

- Ön tudós, könyvtárakban otthonosan mozgó ember. Mi a szubjektív, személyes, tudósi-közemberi véleménye a könyvtárakról?

- A könyvtár úgy tartozik hozzá az emberhez, mint a természeti környezet. Különösen áll ez az értelmiségi foglalkozású emberekre. A könyvtári környezet teszi igazán lehetségessé a kreatív gondolkodást, nem beszélve arról, hogy a mindennapi tevékenység, munka során számtalanszor szükség van arra, hogy az ember levegyen a polcra egy lexikont, egy monográfiát, egy könyvet, ami nélkül szakmai munkáját is nehezen tudja végezni. A könyvtár része persze a szépirodalom is, ami mintegy a levegője az emberi létnek. Ennek is hordozója a könyvtár. Jó, ha az ember otthonának is van egy olyan zuga, szobája, amit könyvtárnak is nevezhet. Nem akarok most olyan nagy szavakat használni, amiket Vörösmarty is mondott a Gondolatok a könyvtárban című versében.

- Nyilván számos külföldi, nyugati könyvtárban járt, dolgozott, kutatott. Ehhez képest hogyan értékeli a hazai könyvtárakat? Mik a gyenge, mik az erős pontjaik?

- Igen, számos külföldi egyetemen és kutatóintézményben járva látható, tapasztalható, hogy a könyvtárak teljesebbek, nagyobbak, és technikailag jobban felszereltek, mint általában nálunk. Jogi területen dolgozva, jogi egyetemeken, jogi intézményekben, egyáltalán egyetemeken járva azt tapasztaltam, hogy nyugaton a könyvtár jobban központja ezeknek az intézményeknek, mint nálunk. A lelke, igazán a központja az állam- és jogtudományi egyetemeknek, karoknak, a tanszéki komplexumoknak. A könyvtárak központi szerepe azonban nemcsak ebben nyilvánul meg, hanem a technikai és személyi ellátottságában is, a kiszolgálóképességében, mindez teljesebb Nyugat-Európában mint nálunk.

Hogy egy intézmény, egy egyetemi intézmény mennyire könyvtárcentrikus, arra egy sajátos építészeti példát is volt szerencsém látni, a chicagói egyetem jogi kara egy mesterséges sziget közepén épült, a tíz-tizenkét emeletes, nyolcszögű épület középső tömegében helyezkedik el a könyvtár, minden szintet

egy-egy részterület állománya foglal el. Jogi egyetemről lévén szó a jogtudomány különböző területeinek állományát veszik körül a speciális előadótermek, a professzori szobák, a szemináriumi termek, tehát mindenkinek – pl. aki családjoggal foglalkozik – ott azonnal rendelkezésére áll a családjogi irodalom. Tehát úgy helyezkedik el a könyvállomány, mint az emberi gerinc és körötte azok az egyetemi részlegek, amelyek az adott könyvállományt használják. Amerikában tapasztaltam a könyvtári hálózat rendkívül fejlett voltát is, pl. a városi könyvtár viszonylag fejlett kölcsönzési hálózattal rendelkezik, házhoz viszi a nagyothallók vagy a siketek számára a könyvet, vagy a rokkantaknak, vakoknak kazettán is az irodalmat, pláne magányos embereknek. Erre a munkára önkéntesek használnak fel. Többet áldoznak a közkönyvtárakra és a tudományos könyvtárakra is, mint nálunk. De azt nem mondhatnám, hogy a magyar könyvszeretet nincs legalább olyan fokon, mint külföldön. Például az emberek otthoni könyvtáraikra legalább annyit áldoznak, és legalább annyi könyvük van, mint a nyugati országok lakóinak.

A mi könyvtáraink technikai színvonala valahogy, sajnos, lemaradt. Nem hozzáértés hiányáról van szó itt, hanem az anyagi feltételek szükségességéről. De fejlődik ezen a területen Magyarország, vannak fejlett könyvtáraink.

A Tudománypolitikai Bizottság éppen most tárgyalja informatikai rendszerünk állapotát. A világbanki kölcsön, ami az emberi erőforrások fejlesztését szolgálja, egyebek közt jobbítani kívánja az informatikai rendszereket is. Ennek jegyében foglalkozott a TPB a magyar helyzettel is, és megállapítható volt, hogy Magyarországon európai szintre jutott a komputerizáltság. Közel 2000 terminál működik nálunk, ezek egymással is, a külfölddel is kommunikálnak. A mi egyetemünkön, a jogi karon is, ami nem műszaki jellegű, de azért benne van a nemzetközi információáramlásban, van három komputer. Rendelkezésre állnak a nagy nemzetközi adatbankok, például jogi területen is, ha mondjuk telexkönyvi széljegyzetekre vagyunk kíváncsiak. Megtudható például az Országgyűlési Könyvtárban milyen könyv, milyen jogszabály szól erről. Óriási adatt mennyiséghez juthatunk hozzá. Ma már Magyarországról is be lehet cserkészni ezeket az adattárakat. Együttműködéssel és az anyagi erőforrások egyesítésével megteremthető az információs infrastruktúra. Persze ehhez kell az IIF segítsége is.

– *Úgy tudjuk, hogy Amerikában nem múlik el elnöki ciklus anélkül, hogy az elnök ne találkozna a könyvtárosok képviselőivel. Ön nem kívánna-e egy ilyesféle találkozást? Tervez valami ilyesmit?*

– Én nem vagyok elnök. De miután a könyvtárügy fontos része a minisztérium egész feladatának – hogy úgy mondjam – menüjének – és a könyvtárügyi törvény előkészítése folyamatban van, nyilván fel kell gyorsítani ennek a munkálatait. Van még a felsőoktatási és az akadémiai törvény, ez május-júniusra kerül a parlament elé, és ebben a tárcának is, és személy szerint nekem is nagyon komoly munkám van. Három további törvény van még ebben a kormányzási mandátumban: a könyvtári, a múzeumi és a levéltári. Ennek kapcsán tehát, a nem túl távoli jövőben tanácskozni fogok a könyvtárosokkal, ez természetesen része az én feladatomnak. Tanulmányozva az Önök kérdéseit, áttekinthetem ennek a nagyon fontos és nagyon bonyolult területnek a problémáit. Ezt hálással köszönöm. Segített ez abban, hogy jobban áttekinthessem azokat a folyamatokat, amelyekkel előbb-utóbb úgyis szembesülnöm kell.

Bereczky László–Vajda Kornél

Közalkalmazotti törvény, képesítés, képzés

Két tanácskozásról

A közalkalmazotti törvény végrehajtási utasításaival kapcsolatban felmerülő kérdéseket, különösen a képesítési rendelet alkalmazási problémáit beszélte meg az MKM könyvtári osztályán *Sóron László* az MKM könyvtári osztályának vezetője, *Bényei Miklós* az oktatási intézmények oktatóinak képviselőjében, *Csapó Edit* az iskolarendszeren kívüli képző intézmények nevében, *Zalainé Kovács Éva* a KIK-től, *Ménesi Lajosné* a Közalkalmazottak Szakszervezete, *Mártyán Gyula* az OMIKK, *Rédl Károly* a KKDSZ képviselőjében.

Sóron László bevezetőben elmondta, a rendelet erénye, hogy könyvtárosi munkakörökben könyvtáros végzettségűeknek kell dolgozniuk. Régi gond és igény, hogy a szakma presztízsét emelni kell. Azt javasolta, hogy a megbeszélés két kérdéssel foglalkozzon: 1. alakítson ki álláspontot a képesítési rendelet gyakorlati alkalmazásával kapcsolatban; 2. nyilvánítson véleményt a képzés hosszú távú dolgaiban, mert a jó képesítési rendelet nélkülözhetetlen előfeltétele a szakma igényeinek megfelelő, jó képzési rendszer.

Zalainé Kovács Éva mindjárt a legérzékenyebb oldalán ragadta meg a kérdést: azt vetette fel, ami a felsőoktatási könyvtárak esetében a legnagyobb probléma. Itt igen sokan dolgoznak felsőfokú könyvtárosi szakirányú képesítés nélkül, ám az egyetem, főiskola profiljának megfelelő felsőfokú képesítés birtokában. Mit tegyenek az ilyen intézmények a számukra nélkülözhetetlen mérnöki, jogi stb. egyetemi végzettségű munkatársakkal, akiknek könyvtári „papírja” nincs, viszont szükségesebbek az intézmény számára, mint nem egy „igazi” könyvtáros, aki azonban éppen ahhoz nem ért, ami az oktatási intézmény fő profilja.

Rédl Károly arra hívta fel a figyelmet, hogy pontos számadatokkal senki sem rendelkezik a tekintetben, hány emberre is vonatkozik a Zalainé által felvetett kérdés. Külön nehézségnek látja, hogy a képesítési rendelet abszolút nem foglalkozik a gyakorlati idővel. Márpedig vannak olyanok, konkrét példákra is hivatkozott, akik több mint húsz éve „könyvtárosok”, nagy jelentőségű projektek kidolgozói, ám más irányú, területükhöz nagyon is szükséges szakirányú végzettségük van (pl. jogászok), nem pedig könyvtárosi. Ezek az értékes munkaerők persze el tudnak helyezkedni könnyedén a saját szakterületükön is, valószínűleg ezt a megoldást is fogják választani, semhogy – szegényükre – valamiféle könyvtárosi vizsgát tegyenek. Ebből kára csak a könyvtáraknak, információs intézményeknek lesz.

Sóron László felhívta arra a figyelmet, hogy a szakkönyvtár jellegének megfelelő végzettség fontosságát senki sem vitatta, de a könyvtárosi munkakörökben az alapvető könyvtári szakmai ismeretek megszerzésének szükségességét nem bölcs dolog ezzel szembeállítani. A könyvtárosi képesítés megszerzésére állami-garantált végzettséget adó képzési formák léteznek.

Csapó Edit a mostani rendeletet sokkal humánusabbnak látta, mint az összes megelőzőt. A könyvtárban eltöltött gyakorlati időt nem tartja mindent megoldónak. Meg is lehet bűjni a könyvtárakban, akár évtizedekig is anélkül, hogy

valaki valódi szakismeretekre tenne szert. (Ezzel kapcsolatban többen felvetették, hogy az már a vezető hibája, ha ilyen „elbújásokat” megtúr, másrészt azt is, hogy a vizsga semmivel sem megbízhatóbb kritérium, mint a gyakorlatban megszerzett ismeret, illetve szakmai rutin.)

Zalainé Kovács Éva azt is problémának tartotta, hogy egyszerre sok embert kell elküldeni tanulni: ki végzi akkor a munkát? Neki Csapó Edit felelt: a 17/1990-es rendelet biztosítja a szabad, illetve az egyéni felkészülést, ennek nincsenek munkahelyi következményei.

Bényei Miklós azt tartaná helyesnek, ha bizonyos átmeneti idő biztosíthatnák. Különösen egyes könyvtári munkakörök, pl. a tájékoztatás területén volna erre szükség.

Mártyán Gyula azt emelte ki, hogy egy-egy szakterület egyetemi szintű tudása korántsem garancia a könyvtári munkavégzés színvonalát illetően. A könyvtári szakmát – így vagy úgy –, de meg kell tanulni, meg kell követelni, hogy a jogász, közgazdász, mérnök stb., ha könyvtári munkát végez, sajátítsa el a könyvtárosi szakmát is.

Sóron László arra hívta fel a figyelmet, hogy a rendelet érvényben van, azt be kell tartani. Nem lehet a szabályozást megkerülő felmentéseket adni, mert azok a jogalkalmazást borítanák fel, tennék értelmetlenné. Más kérdés az, hogy a képzés feltételeit meg kell teremteni. Növelni kell a vizsgáztató helyek számát, számba kell venni a képzéssel kapcsolatos forrásokat.

Mártyán Gyula szerint célszerű összehívni a képzőhelyek képviselőit, velük kell megtárgyalni a problémákat.

Csapó Edit azt a kérdést vetette fel, mi legyen a vizsgabizottságot működtető intézményekkel, ahol a képzés feltételeinek kialakításához szükséges eszközökkel is rendelkezni kell. Az alapvető szakirodalom begyűjtésére is szükség van. *Mártyán* szerint ez lényeges kérdés. Mindenképpen segíteni kell a szakirodalomhoz való hozzájutást, ez jelenleg egyáltalán nincs megoldva. Ugyancsak ő szorgalmazta a szóbeli vizsgákat is (hivatkozva a vizsgázók, általában a könyvtárosok rossz beszédkészségére).

Sóron László azt javasolta, hogy jelenjék meg a Művelődési Közlönyben, milyen képzési formák léteznek. A vizsgabizottságokat működtető szervek körét pedig bővíteni szükséges. Be kell vonni a főiskolákat is.

A továbbiakban a résztvevők a képzési szakok specifikumairól, a szükséges szakok kialakításáról, illetve a továbbképzés területeiről eszerélték eszmét, következő alkalomra halasztva a képzési területek tételes felsorolását, megvizsgálását.

*

1993. február 19-én a Könyvtári és Informatikai Kamara konzultációt tartott a könyvtárosoknak a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény végrehajtásával kapcsolatosan felmerülő problémákról.

A konzultáción részt vett *Bánsági Gyöngyi*, a Munkaügyi Minisztérium Munkajogi főosztályának munkatársa, *Sóron László*, az MKM Könyvtári osztály vezetője és *Vadász János*, a Közgyművelődési és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetének főtítkára. A Széchenyi Könyvtár nagy előadóterme megtelt az érdeklődő könyvtárosokkal, akik közül sokan már előzetesen eljuttatták kérdéseiket a Kamarához.

Zalainé Kovács Éva, a Kamara elnöke nyitotta meg a konzultációs napot, majd *Sóron László* válaszolt az írásban benyújtott kérdések egy részére. Az egy főiskola egyik kérdésére – *Felsőoktatásban dolgozó könyvtári közalkalma-*

zottak ugyanolyan módon kapják-e a bért, mint a közművelődési könyvtári kollégák – válaszul elmondta, hogy természetesen, hiszen a hatályos 150/1992. Korm. sz. rendeletben megállapítottak szerint ugyanolyan elbírálásban részesülnek, mint bármelyik más közalkalmazott könyvtáros. – *Hány diplomának számít, illetve milyen végzettségnek és melyik osztályba kerülnek a következő végzettséggel rendelkező kollégák: tanítóképző könyvtár-népművelés, tanárképző könyvtáros, egyetemi könyvtáros végzettség? Van-e képesítési rendelet, amely szabályozza azt, mi számít szakirányú végzettségnek? – A szakirányú képesítést a könyvtári munkakörökben a 2/1993. MKM sz. rendelet melléklete állapítja meg. E szerint a felsoroltak főiskolai végzettségnek számítanak és a D osztályba sorolandók. A kérdés az, hogy a hozzá csatlakozó nem szakirányú végzettséggel mi legyen. Ebben a közalkalmazotti törvény előírásai a mérvadók. A besorolás szempontjából a munkakör ellátásához szükséges vagy az azzal összefüggő diplomát kell figyelembe venni. Azt kell eldönteni, hogy adott munkakörben mi számít második diplomának. Például egy közművelődési könyvtárban a népművelési szak vagy csaknem minden tanárszakos végzettség elfogadható. Általában azt mondhatjuk, hogy a munkaköri feladatokat figyelembe véve kell dönteni arról, milyen végzettség fogadható el második diplomának, ezt nem lehet központi döntéssel szabályozni. B osztályba sorolandók azok is, akik érettségivel rendelkeznek, de még a könyvtár-asszisztensi tanfolyamot nem végezték (most végzik) el. A besorolás akkor lesz végleges, ha az illető megszerezte a munkakör betöltéséhez előírt iskolai végzettséget. A másoddiplomás képzésre mielőbb évfolyamot kell indítaniuk a főiskoláknak. A 2/1993-as rendelet fog majd erről rendelkezni.*

A nem iskolarendszerű képzésben megszerezhető végzettséget pedig az idei MKM rendelet alapján lehet megszerezni. Az ott felsorolt és felsőfokú munkaköri szakképzést adó végzettségek tanfolyam nélkül, vizsgára való jelentkezéssel szerezhetők meg. A vizsgára hat hónappal előbb kell jelentkezni, a jelentkező megkapja miből kell vizsgáznia, egyénileg is felkészülhet, de konzultációs lehetőséget is kérhet, vagy tanfolyamon is részt vehet. A KMK tavaly is, az idén is meghirdeti ezeket a tanfolyamokat, de ez nem kötelező. Azoknak, akiknek nem szakirányú diplomájuk van, és könyvtárban dolgoznak, helyes (célszerű), ha könyvtáros szakképesítéssel szerzik meg a második diplomájukat, hiszen

három-négy hónap alatt megszerezhetik a munkakörükhöz szükséges szakirányú végzettséget. Aki például mezőgazdasági mérnök vagy jogász, mezőgazdasági vagy jogi könyvtárban könyvtáros második diplomát szerez, az az F osztályba sorolható. Így kötelezően belekerül a legmagasabb osztályba, amúgy pedig ki van szolgáltatva a főnökök kegyének.

Arra a kérdésre, hogy a városi könyvtár vezetője miért nem kerülhet magasabb vezetői kategóriába, mikor az oktatási intézmények hasonló jogállású vezetőit ide sorolják, azt válaszolta, hogy a bonyolult könyvtári rendszerben ezt egyszerűen nem lehet megtenni, már csak a rendelkezésre álló szűk pótléksáv miatt sem, ami csak a vezetői besorolásúak rendelkezésére áll. Persze nem biztos, hogy így igazságos. Talán szerencsésebb lett volna, ha a vezetői pótléket levisszük 50%-ra, másrészt pedig felfelé nyitunk, tehát a pótlék meghaladhatná a 300%-ot, mert így jobban szét lehetett volna húzni a mezőnyt. Az oktatási intézmények esetében egyszerűbb a differenciálás, a könyvtárügyben ezzel szemben a községi könyvtárostól kezdve a Nemzeti Könyvtár főigazgatójáig elképesztően széles a skála.

Igaz-e, hogy a 150-es kormányrendelet szerint a főiskolai végzettséggel nem rendelkező könyvtáros, szakképesítésre vonatkozó kötelezettség-vállalás ellenére sem sorolható be könyvtárosi munkakörbe? – Épp ez a kivétel. A nem szakirányú főiskolai végzettséggel rendelkező dolgozó – főiskolai tanulás kötelezettségének vállalása esetén – megelégedve kapja a szakirányú diploma elismerését. Ha nincs szakirányú felsőfokú végzettsége, besorolható a meglévő iskolai végzettsége (főiskola, egyetem) alapján, ám kötelezni kell arra, hogy a szakirányú végzettséget megszerezze.

Át kell gondolni a könyvtárosképzés struktúráját, tudomásul kell venni, hogy a könyvtáraknak más végzettségű, képzettségű könyvtárosokra van szükségük. Ez sok feszültséget megoldana. Közművelődési könyvtárakban a magyar-könyvtár szakos diploma két diplomának számít, ahogy egészségügyi intézmény könyvtárában az egészségügyi diploma.

Miért nem számítják be a korábbi KMK-tanfolyamokat? A 17/1990-es rendelet alapján az 1990 előtti KMK-tanfolyamok elvégzése nem számít elismert végzettségnek. A korábbi KMK-tanfolyamok nem jogszabályban szabályozott feltételek között szerveződtek. Nem volt vizsgakötelezettség és elfogadott tananyag.

A munkakörök megállapítása során figyelembe kellett venni, hogy a kis könyvtárakban a munkakörök differenciálatlanok, a nagyobb könyvtárakban differenciáltak. Mind a kettőre kellett megoldást találni. A felsorolásból nem derül ki egyértelműen, de ha megnézzük, hogy milyen képesítési követelmények vannak mellérendelve, akkor ez már mutatja, hogy ha könyvtárossról, főkönyvtárossról vagy segédkönyvtárossról van szó, akkor a kis szervezetek esetében alkalmazandó munkakörökről esik szó, hiszen aki nem valamilyen speciális munkakört lát el, az könyvtáros. A nagyobb szervezetekben lehet a speciális munkaköri elnevezéseket alkalmazni: tájékoztató könyvtáros, feldolgozó könyvtáros stb., de ezekhez a munkakörökhöz speciális képesítési előírás is tartozik.

A 150/1992. sz. rendelet értelmében a vezetők megbízása 1993. június 30-ig bezárólag határozott idejűvé alakul. Mi történik, ha a vezető nem pályázik vagy a városokban a képviselőtestület nem őt fogja megbízni?

Ha nem pályázik, marad könyvtáros. Közalkalmazotti jogviszonya nem változik, hiszen az határozatlan időre szól, kizárólag a vezetői megbízatása szól meghatározott időre.

Vadász János: A közalkalmazotti törvényben az áll, ha valaki már nem vezető, nem lehet felmenteni közalkalmazotti jogviszonyából. Kirúgni tehát nem lehet, de jön az új vezető, tehát egy fővel nő a létszám, miközben a feladat

nem változik. A munkáltató – esetünkben a városi önkormányzat – a költségvetési forrásokat a következő évben úgy szabja meg, hogy álljon helyre az eredeti létszám. Ez ellen a szakszervezet fel tud lépni, érdemben és hatásosan. Tudniillik, ha a létszám csökkentését szakmai feladatszűkítés nem indokolja, ilyen döntést nem lehet hozni, a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény értelmében. A könyvtári törvényben kell ezt rendezni, mármint a létszám gondokat, méghozzá szigorú szakmai normák alapján.

A számítógépes végzettségű személyeket, ha azokat számítógépes munkakörben foglalkoztatják, iskolai végzettségük alapján kell besorolni.

Az MKM módosítani kívánja a 17/1990. sz. rendeletet, amely módosítás eredményeként minden reális igényre szakmailag elfogadható választ kíván adni.

A vezetők felelőssége az átsorolás kifogástalan végrehajtása – mondja *Sóron László*.

Az egyik kérdező kifogásolja, hogyha valaki a D-ből belekerül az F-be, akkor bérfelesztés keletkezik, a vezetőknek nehéz lesz megmagyaráznia, hogy miért emelt valakinek hirtelen – mondjuk – húszezer forinttal. Ezekkel a kérdésekkel tehát nagyon csínján kell bánni. A vezető felelőssége, hogy ezeket az ügyeket méltányosan intézze el.

Egy kérdés az „egyéb” vezetői munkakörökre vonatkozik. A helyzet az, hogy tisztában voltunk vele: nem tudunk minden vezetői munkakört felsorolni. Ezért hagyunk egy „kiskaput”: ha valahol olyan funkcióról van szó, legyen módja a munkaadónak vezetői pótlékot adni.

A határesetet jelentő vezetői hely megpályáztatásánál álláspontom a következő: ha a vezető néhány hónapja pályázat útján nyerte el a posztját, nyilvánvalóan semmi értelme egy új pályázattal megzavarni a helyzetet. Ez persze kivételes, csak kivételes eset lehet, vagy ha valakinek mondjuk egy éve van a nyugdíjig, nem érdemes a fennálló helyzetet megzavarni rövid időn belül két pályázati eljárással. Durva eltérésekről semmi esetre sem lehet szó, a törvényt végre kell hajtani.

Vannak jogi határai és korlátai különböző városi intézmények összevonásának? – A közoktatási terület végrehajtási rendeletében benne vannak összevont intézmények, a kulturálisban nincsenek. Az biztos, hogy a könyvtárost a

könyvtárosi munkája alapján kell besorolni és nem aszerint, hogy milyen intézményben dolgozik.

A szakmai gyakorlattal kapcsolatban érkezett a következő kérdés. – *Kiválthatja-e az előírt szakmai képesítést a munkahelyen töltött évek száma?* – A 150-es szabályozza, hogy mely esetekben lehet a szakmai gyakorlat ideje alapján fölmentést adni; 15 évet írt elő. A másik követelmény, hogy a nyugdíjazásig nem lehet hátra 5 évnél több idő. Ez a törvény megjelenésétől számít. Ekkor természetesen föl lehet menteni.

Mi a teendő akkor, ha magasabb a végzettsége a könyvtárosnak, mint amit a munkakör igényel? Ebben a munkakör betöltéséhez szükséges iskolai végzettség a döntő. Ma az látszik célszerűnek, ha a besorolásnál elfogadjuk a jogszabály által is engedélyezett status quot, és a végzettségük alapján soroljuk be az embereket. Amikor a szervezeti és működési szabályzat elfogadódott, akkor valamely munkakör betöltésénél már azt lehet mondani, hogy az adott munkakörhöz ilyen és ilyen végzettségű embert keresek, és úgy is alkalmazom.

Meg kell határozni, hogy az adott munkakörhöz milyen végzettség kell. De azt senkinek sem javasolnám, ha valahol egy főiskolai végzettségű könyvtáros lát el egy posztot, azt hirtelen lesoroljuk segédkönyvtárosivá.

A törvény szerény védelmet nyújt azoknak is, akik nem rendelkeznek a szükséges végzettséggel. Az azonos szakmában szerzett főiskolai és egyetemi végzettséget illetően azt kell válaszolnom, hogy ha valakinek főiskolai könyvtárosi diplomája már van, akkor nem jelent új diplomát, ha egyetemi könyvtárosi végzettséget szerez.

Könyvtárosképzés felsőfokon

Interjú Darányi Sándorral, az ELTE oktatójával

Kérdés: – *Kezdjük a helyzetképpel. A két tanszék közös TEMPUS projektje végéhez közeledik. Mire jutottak?*

Válasz: – Sokra, és mégis kevésre. Négy éve, a tervezés időszakában azt hittem, hamarabb megy a megújulás. Ahogy azonban a jó munkával lenni szokott, egy megoldott probléma újat vetett fel, így azt gondolom, csak a kezdet végéhez értünk el. A zöme még hátravan. Meg kell tanulnunk rendszerben gondolkodni.

K.: – *A rendszer egyike azon fogalmaknak, amelyek fosztóképzőként működnek: amihez hozzáteszed, eredeti értelme ellentétébe fordul.*

V.: – Meglehet. De a rendszerben egy meg egy több kettőnél, több a komponensek összegénél. A magyar könyvtárosképzés akkor fog jól működni, ha megtanulja ezt. Ma jó néhány redundáns komponense van a képzési rendszerünknek, a határfoka ezért gyengébb a kelletténél. Hogy a végösszeg az összeadandóknál több legyen, vagyis az oktatás a mainál hatékonyabban láthassa el feladatát, ahhoz előbb – képletesen szólva – az egyenletet kell megnézni, hátha egyszerűsíthető.

K.: – *A TEMPUS-partnerek képzése milyen?*

V.: – Ha röviden akarnám minősíteni, azt mondanám, nem a tartalmánál, hanem az átgondoltságánál fogva jobb a miénknél. Ez persze már a közös munka tapasztalata, olyasvalami, amit a projekt utáni időkben is meg kell

szívlelnünk. Ott nem az a kérdés, könyvtárost vagy informatikust kell képezni, mert a kettő nem kizárja, hanem feltételezi, segíti, kiegészíti egymást. A kérdést Hollandiában és Németországban úgy teszik fel, mit várnak a képzéstől? Milyen szakembereket? Ilyet, olyat, vagy amolyat? Az output oldal a fontos. A szakmai visszajelzésekből, no meg az állásajánlatokból pontosan tudják, mire van kereslet. Azután megvizsgálják az input oldalt: hány diáknak kell könyvtárosságot tanulnia, hogy se többet, se kevesebbet ne képezzenek a kellenél. Végül a tantervekben, szakalapításokban összehangolják a keresletet meg a kínálatot. A tanterv eszköz a cél elérése érdekében; nem is becsülik se többre, se kevesebbre.

K.: – *Ha jól értelek, ez feltételezi a folyamatos tantervfejlesztést.*

V.: – Pontosan ez a helyzet. Mivel egy megadott, és nem is korlátlan felvevőképeségű munkaerő-piacra termelnek, csak akkor maradhatnak versenyképesek, ha az „árújukat” az igényekhez igazítják. Ez persze a diákok clemi érdeke is, hiszen csak így képesek elhelyezkedni. Más kérdés, hogy mind a deventeri, mind a hannoveri szakfőiskola nyíltan felvállalja: nem kudarcnak, hanem sikernek könyveli el, ha hallgatói nem csak könyvtárakban helyezkednek el. Ez azt jelenti számukra, hogy az általuk oktatott ismeretekre más szektorokban – például a vállalatoknál, a bankoknál, az idegenforgalomban – is szükség van.

K.: – *Ez nyilván mindenekelőtt az informatikai ismeretekre igaz?*

V.: – Informatika és könyvtár, mint említettem, Európában ma már nem válik olyan élesen ketté, mint mi hisszük. A cégek az információt erőforrásként kezelik, a könyvtáros dolga pedig az, hogy a maga terepén szuverén módon legyen képes információt szolgáltatni: a megfelelő személynek, a kellő időpontban, a lehető legolcsóbban. Ez számít, nem az, hogy könyvből vagy online keresésből jutott hozzá. Jó lenne, ha itthon is ez lehetne a természetes.

K.: – *Milyen volumenű képzés szükséges ehhez?*

V.: – Nem csak a képzés óraszama fontos, hanem a közölt ismeretek arányai is. De mielőtt ezt mérlegelnék, hadd mondjam el: meggyőződésem, hogy a magyar oktatás azért található egyáltalán TEMPUS-partnerekre, mert szellemében, tenniakarásában nem marad el mögöttük. Ez a kapcsolat azért működik jól és eredményesen, mert a német és holland kollégák is tanultak tőlünk.

A budapesti egyetemi, a deventeri és a hannoveri főiskolai könyvtárosképzés összóraszámai egy nagyságrendben vannak: a gyakorlatokat is beleszámítva, körülbelül 2800, 3600, illetve 4000 óráról van szó, négyéves képzésre vetítve. A szakmai gyakorlat mindkét partnerünkénél 6-800 óra, a magyarnak három- illetve négyszerese, gyakorlatilag egy szemesztert ölel fel. Egy másik szemesztert töltenek a hallgatók a diplomamunkájuk megírásával, tehát a maradék hat félévben kell minden szakmai ismeretet megkapniuk. Emiatt erős tempót diktálnak: a németeknél heti 30-35 óra a diák iskolai elfoglaltsága, a hollandoknál óraterhelést számolnak, mert pontosan tudják, egy tantervi modul legkevesebb hány órai tanulással lehet befejezni. A mai magyar tantervek ezzel szemben csak mintegy heti tízórányi oktatást tartalmaznak – igaz, ehhez hozzájárul még a diák készülése, tanulása is.

Az arányok eltéréseinek az az oka, hogy Deventerben, valamint Hannoverben egy-, nálunk viszont kétszakos a képzés. Partnereinknél kizárólag a könyvtári tárgyak töltik ki a stúdiumot, amihez még komoly könyvtári gyakorlat is társul. Minálunk ez megoszlik valamilyen tanári szak meg a könyvtár szak között. Ennek két következménye van: egyrészt, nyugati szemmel a mi képzésünk félszakos; másrészt, a kétszakosság órakeretei mára a fejlődés korlátjává lettek a könyvtárosképzésben. Mivel a modern könyvtárügy ismeretanyagát valahogyan át kell adni a hallgatóknak, a kétszakosság miatt merül fel úgy a kérdés,

hogy mit hagyjunk ki a képzésből, a könyvtárosi vagy az informatikus ismereteket. Holott ez álprobléma, mert ez a választás nem létezik. Mind a kettőre együtt van szükség. És persze nagyon kellene, hogy a magyar hallgató terhelését is pontosan ismerjük, mert addig a diplomák összemérhetetlenek, míg nem tudjuk, milyen teljesítmény rejlik mögöttük.

K.: Ez bizony eretnokség. A kétszakos képzésnek rengeteg híve van, és – ha jól tudom – a nyugati diákok meg azért irigylik magyar társaikat, mert két diplomával biztosabb kenyeret kapnak a kezükbe, nem?

V.: – Válasszuk ketté a problémát. A biztos kenyeret 1993-ban már jóval drágábban adják, mint öt-tíz éve. Nagyon megváltozott a világ. Aki tanárként akar ma elhelyezkedni a kettős diplomájával, nem számíthat kevesebb gondra, mint ha megmarad a könyvtárosi pályán, viszont a szakma szempontjából elveszett. Akárha nem is tanult volna.

Teljesen igazat adok viszont azoknak, akik a kétszakos képzést a szaktájékoztatók számára tartják nélkülözhetetlennek. De nem is azt mondom, hogy térjünk át az egyszakosságra. Hanem hogy legyen ez is, meg az is. A baj a kizárólagossággal van. Ezt kellene feladnunk, ehhez képest kellene rugalmasabban terveznünk.

K.: – *Úgy gondolod, Magyarországon volna kereslet egyszakosként végzett könyvtárosokra?*

V.: – Először is azt gondolom, hogy ezt a piactól, azaz a potenciális foglalkoztatóktól kellene megkérdezni, akik közé azonban az ipart és a vállalkozói szektort, a bankokat és a teljes közgyűjteményi spektrumot is odasorolom. Az

ő véleményük legalábbis mérvadó lenne. Másodszor pedig azt, hogy a magyar könyvtárórsadalomnak négy-öt éven belül olyan szakmai kihívásokkal kell szembenéznie, ami vagy-vagy helyzet elé fogja állítani. Vagy lépést tartunk Európával, vagy lemorzsolódnunk. Hogy mást ne mondjak, a már alaposan beindult könyvtári automatizálás oda vezethet, hogy végre lesz óceánjárónk, de nem lesz személyzete, aki elboldogulna vele. Nem százakra, hanem ezrekre volna szükség a számítógépes információs szolgáltatások gondozásához.

A mai képzés – történeti adottságainál fogva – ezeknek a kihívásoknak nem képes megfelelni. Egyszerűbbé, áttekinthetőbbé kell válnia, egyszersmind árnyaltabbá. A felesleges átfedések helyett a hiányok sürgős pótlásáról kell gondoskodnunk. Mindezt úgy, hogy megfeleljünk a társadalmi igényeknek.

K.: – Milyen átfedésekre, milyen hiányokra gondolsz?

V.: – Legalább öt dolog hiányzik. Először: a felsőfokú könyvtárosképzés hatékonyságáról évente a szisztematikus felmérés. Általában nem tudni, hová lesznek a hallgatók, hogy annyi és olyan képzettségű könyvtárosra van-e szükség, amennyit a rendszer ma kibocsát. Kapunk szórványos visszajelzéseket, ezek azonban nem pótolhatják a piaci igények ismeretét.

Másodszor: a főiskolai oktatás rendszerbe illő elismerése. Ugyanannak az egyetemnek az egyik karán négy esztendei tanulással az MA-val egyenértékű fokozatot kaphatnak a hallgatók, a másik karán BA-t sem. A négyéves főiskolai képzés ma nem kap súlyának és minőségének megfelelő elismerést. Ezt a megkülönböztetést sem tartalmi, sem óraszámbeli különbségek nem teszik védhetővé.

Harmadszor: nincsen világos, átfedésektől ment, jól áttekinthető, alulról átjárható, logikus képzési rendszerünk. Konkrétan arra gondolok, hogy a négyéves főiskolai BA-ról lehessen a kétéves egyetemi MA-ra menni – az egyetemi négyéves képzési tervzet volumenében nem különbözik a főiskolaitól, ezért felesleges –, arról pedig a két-három évig tartó PhD-re. Ez természetesen a végzetek viszonyszámait is magától beállítaná, ugyanakkor a rugalmas tematikájú MA fokozat jól követhetné a szakma igényeit.

Negyedszer: egy olyan kor kezdetén, amikor a külföldi vendéghallgatók fogadása a felsőfokú oktatásnak időszerű gazdasági érdeke lesz, a magyar intézmények tanterveinek tartalmi összehangolásáról egyelőre csak szó van, a külföldi tantervek viszont jóval magasabb színvonalúak. Csak egy erős és egységes, de nem uniformizált, intézményenként markáns arculatú, megfelelően finanszírozott főiskolai képzés adhatja át azt az ismeretanyagot, amelyre a – szintén megfelelően finanszírozott – MA szintű egyetemi képzés biztonsággal, komoly minőségi követelményeket támasztva építhet.

És végül, ötödször: hiányzik az egyetemi oktatásba integrált kutatás.

Ha ezt a komplex kérdést sikerül megfelelően kezelni, a redundanciák felszámolásával nem le-, hanem felértékeljük a képzés minden szintjét, amire a magyar könyvtárosok szakmai közösségének ma nagy szüksége van. Ezt a törekvést a könyvtárosok világgökössége is támogatja: az IFLA nem véletlenül rendezte Budapesten legutóbbi konferenciáját.

K.: – Végül egy személyes kérdés. Hajlamos vagy kompromisszumra?

V.: – Csak ha nem jelent megalkuvást. Az elveimből nem szoktam engedni, hamarabb hagyk cserben egy ügyet, hogysem az elveteléséhez statisztáljak. A gyakorlatban viszont keresem a középutat.

(S. L.)